

Yazın'dan Seçmeler - 3 Seçmeler'de yayınlanılacak yazılardan birisini de Gülten Kaya'nın "Türkiyeli Kürt Ahmet Kaya" yazısı oluşturuyor. 16 Kasım 2000'de Paris'te hayatını kaybeden Ahmet Kaya'nın ölümünün ardından O'nu sahiplenme yarışına girildi. Sağlığında ise durum hiç de böyle değildi. Avrupa ve Türkiye'de Yazın'ın 94. sayısında yayınlanan bu söyleşiyi sitede de yayınlamak uygun olacaktı.

Ahmet Kaya'nın görüşlerine ve bazı davranışlarına katılmıyor olabilirsiniz ama sağlığında olumsuz yaklaşılan bir insanı ölümünden sonra sahiplenme yarışına girmek ancak ilkesizlik ve basit fırsatçılığı gösterir. Bunlar da sosyalist harekette yaygın özelliklerdir.

Yazın'dan Seçmeler 1 ve 2'yi www.tdas1.blogspot.com da bulabilirsiniz.

Türkiyeli Kürt Ahmet Kaya

Gülten Kaya

“Ahmet Kaya’nın ölümünün ardından sol, kanımca oldukça kötü bir sınav verdi. O, bu olumsuzluğun bir bölümünü sağlığında da yaşamıştı. Bunu nasıl değerlendiriyordu?”

“Ahmet Kaya’nın yıllardır söylediği bir şey vardı. Ölümünden kısa süre önce de bir vesileyle aynı şeyleri söylemişti: *‘Solcular bana karşı, sağcılar bana karşı, devlet bana karşı, aydınlar bana karşı; herkes bana karşı. Konserlerime onbinlerce insan geliyor. Peki, bu insanlar kim?’* diyordu. Bu soruyu o da açamıyordu kendi kafasında. Peki, benim albümlerimi alan milyonlarca insan kim? Şunu da söylüyordu: *‘Beni eleştiren bu insanlar, yalnız başlarına kaldıklarında, arabalarına bindiklerinde, evlerine gittiklerinde beni dinlerler. Bir ruh haline girerler, işin içinden çıkamazlar, Ahmet Kaya dinlerler.’* Kaçak dövüşüyor, kaçak güreşiyor bu insanlar.

Ahmet Kaya konusundaki sınavı, solun her konuda verdiği kötü sınavın bir parçası olarak görüyorum. Bu, solu toptan reddetmek anlamında değil; ben de o gelenekten geliyorum. Ahmet de aynı gelenekten geliyordu ve son iki yılında çok sık ifade ettiği bir şey vardı: *‘Ben Türkiye solu içinde yetiştim; geleneksel ahlakımı, geleneksel tavrımı oradan aldım, birikimlerimi oradan edindim. Ben bir sosyalistim, demokratım.’*

En geniş düşünceye ve perspektife sahip olması gereken sol, kendini o kadar daraltmıştır ki, farkında olmadan sistemin kendisine empoze ettiği tek tipleşmeyi fazla içselleştirmiştir. Ahmet, o günün gündemiyle ilgili olarak O’na karşı çıkardı. Örneğin ÖDP’yle çalıştığı zaman, ÖDP dışındaki sol, Ahmet’i hemen ÖDP’li ilan eder ve karşısına alırdı. HADEP’le çalıştığı zaman geri kalan demokrasi güçleri O’nu hemen HADEP’li ilan eder, karşısına alırdı. İslamcı kızların sokakta başörtülerinden dolayı dövülmelerine karşı çıktığı zaman, bizim sol tarafından ‘irticacı’ ilan edildi. O da TV ekranlarından şunu söylemek zorunda kaldı: *‘Ben sokakta dövülen herkesin dövülmesine karşıyım. Buna Cumartesi Anneleri de dahildir. İşçiler, memurlar, öğrenciler de dahildir. Başörtülüler de dahildir. Çünkü ben şiddete karşı çıkarken herkes uygulanan şiddete karşı çıkıyorum.’*

Biz, sol olarak, bunu henüz yeni yeni aşmaya başlıyoruz. Bizim kafamızda demokrat olmanın sınırları da çok dar. Halbuki demokrat olmanın asgari gereği şudur: Şiddete karşı çıkıyorsanız, her kesime yönelen şiddete ve şiddetin her türüne karşı çıkmalısınız. İdama karşı çıkıyorsanız, bunu herkes için yapmak zorundasınız. Bu Alpaslan Türkeş'in idamını da kapsar, Abdullah Öcalan'ın da..."

"Sizce Ahmet Kaya solda nasıl değerlendiriliyordu ve O'nunla nasıl bir ilişki sürdürülüyordu?"

"Sol bugüne kadar Ahmet Kaya'ya hiç içinden bakamadı. Ahmet Kaya onlara nasıl sunulduysa, onlar da öyle algıladılar ve öyle baktılar. Bunu büyük bir eksiklik olarak görüyorum. Bunun örnekleri de var: Örneğin bir sol gazeteden hiç kimseyle hiçbir ilişkimiz olmadığı halde, o gazetenin sayfalarında Ahmet Kaya anlatılırken 'Boğaza bakan villasında viskisini yudumlayıp, piposunu tütüren bir adam' profili çizilmiştir. Halbuki, biliyor musunuz, bu yazı sol bir gazetede yer aldığı anda, biz on yıldır, birçok insanın bildiği, balkonu bile olmayan kötü bir apartman dairesinde oturuyorduk. Ahmet bu yazıyı okuduğunda, 'Keşke bunların düşündüğü gibi bir yaşam biçimi olsaydı. Buradan bir boklu dere bile geçse razıyım.' demişti. Hangi deniz manzarası? Biz 1989 yılından beri bir sokak içindeki bir apartman dairesinde oturuyorduk. Bizim hayatımızı hiç bilmeyen, bizi hiç tanımayan ve bizi medyanın anlattığı, çizdiği biçimde tanımak isteyen, buna çok meyilli arkadaşlar var sol içinde. Bu, çok trajik geliyor bana.

Yine aynı şekilde medyada yer alan bir çok şeye dört elle sarıldılar. 'İşte, Mercedes arabayla dolaşıyor.' bizim bir Mercedes arabamız vardı gerçekten. Avrupa'da yaptığımız üç aylık bir turne karşılığında, o turnenin emeğini kurtarmak adına bir araba aldık biz. Üç aylık emeğimizin karşılığıdır o.

İşin başka yanı da şudur: Ahmet uçaktan korktuğu için, turnelere giderken hep sağlam bir arabayla yola çıkmak isterdi. Avrupa'ya da, yurt içindeki çeşitli yerlere de hep karayoluyla gidiyordu. İşte bundan dolayı böyle bir arabaya sahip olduk. Ama biz hep 'Mercedes'e binen, 'deniz manzaralı villası olan' insanlar olarak algılandık. Bunların bizimle alakası yok.

Buradaki eksiklik nedir, biliyor musunuz? Sol, zahmet etmek istemiyor. Zahmete girmiyor. Halbuki bizim kapımız sonuna kadar herkese açıktı. Yine aynı sol -bunları söylemek hiç hoşuma gitmiyor, ama herkes dönüp biraz da kendine baksın istiyorum- yurt içinde ve dışında etkinlikler düzenlendiği zaman ilk akla gelen isim Ahmet Kaya olurdu. Ahmet Kaya onlara jest yapsın isterlerdi. Onun bir profesyonel olduğunu, hayatını böyle kazandığını unuturlardı. Buradan konsere gidinceye kadar inanılmaz derecede iyi davranırlardı. Oraya gittikten sonra yanında adam bulamazdı. Konserden hiçbir ücret almamanın yanı sıra, otel parası bile Ahmet Kaya tarafından ödenip, çıkılıp gelinirdi.

Sonunda ne oldu biliyor musunuz? İki taraf da birbirlerinden uzaklaştılar. Solun gözünde Ahmet Kaya, onlar istediği zaman kullanılması gereken bir obje gibiydi. Değerini hiçbir zaman bilmediler. Bugün de aynı şey geçerlidir.

Eminim ki, Beyoğlu'nda insanlar bir yerde oturup Ahmet Kaya'yı tartıştıkları zaman, pek azı O'nun bu şekilde gidişinden etkileniyordur. Ahmet'in gidiş biçimini bile algılayabildiklerini sanmıyorum. Bütün bunlar beni üzüyor ve 'sol' diye tabir ettiğimiz, bütün demokrasi güçlerini içinde barındıran, büyük olması gereken gücün, gerçekte çok başka bir yerlerde olduğunu gösteriyor.

Bu durum Ahmet Kaya ile birlikte aşılabılır mı? Hayır! Bütün detaylarda aşılması gereken bir sorun bu. Ahmet Kaya olayında sol belki gerçekten giysi değiştirebilirdi; bunu yapmadı, hâlâ da yapmıyor. Hiçbir varlık göstermedi sol, özellikle de Ahmet'in son iki yılında. (Daha önce de öyleydi gerçi!) O'nu tamamen yalnız bıraktı. Bu tavrı alırken neyi çıkış noktası yaptıklarını biliyorum, artık herkes biliyor.“

“Ahmet Kaya'nın ani ölümünden sonra, O'nu Türkiye'de değil de Paris'te toprağa vermeyi tercih ettiniz. Bu kararı vermenizde, herhalde en yetkili kişi olarak sizde hangi düşünceler belirleyici oldu?”

“Sağlığında O’na kucak açmayan sol, ölümünde de açmadı. Devlet, sistem O’na karşı ne kadar kör ve sağır davrandıysa, Ahmet Kaya’nın buraya getirilmesi konusunda sol da aynı şeyi yaptı. Ama bu değil benim çıkış noktam; sol bana kucak açsaydı da ben getirmeyecektim, ama açmaması büyük eksiklik tabii.

Benim çıkış noktam şuydu: Ahmet Kaya bir tane Kürtçe şarkı söylemek uğruna çok ağır bedel ödemiş bir insan. Buradan gittikten sonra hiç sahiplenilmemesi, yok sayılması, şarkılarına ambargo konulması ve kimsenin de bu konuda sesinin çıkmamasının Ahmet’i inanılmaz derecede yalnızlaştırdığını, O’nun buraya küstüğünü düşünüyorum. Bunu kendisi de söylemişti zaten. Orada yaptığı bütün şarkılarda da bu var. Belki bunlar teknik olarak günışığına çıkmayacak, ama Ahmet Kaya’nın sesiyle belgelenmiş şeyler. Kendisinin ne kadar yanlış anlaşıldığını ve yalnız bırakıldığını içeren şeyler bunlar.

İkincisi; ölümüne kadar uğrunda acı bir bedel ödediği o Kürtçe şarkılar televizyonlarda ve radyolarda çalınmadığı sürece, O’nun çok istediği şey gerçekleşmediği sürece, O’nun buraya gelmesini çok anlamlı bulmuyorum.

Üçüncüsü; yaşarken buraya dönemeyen bir insandı. Yakalama, tutuklama emri vardı; peşpeşe yağdırılan cezalar, açılan davalar... Yaşarken buraya gelemeyen Ahmet Kaya’yı artık cansız bedeniyle buraya taşımak bana anlamlı gelmiyordu. Bende şöyle bir duygu yaratıyordu: ‘Artık size zarar veremez, onun için getirdim.’ Bu, beni son derece rahatsız ediyordu.

Dördüncüsü; burada O’nu seven insanlar tarafından, Ahmet’in gerçekten çok iyi, O’na yakışan bir törenle -halkı kastediyorum yalnız, yanlış anlaşılmasın- karşılanacağını ve uğurlanacağını çok iyi biliyordum. İnanmadığım ve güvenmediğim başka şeyler de vardı. Belki kendiliğinden bir biçimde belki de değil, olabilecek görkemli bir cenaze töreninin her biçimde provoke edileceği ve insanların da bundan zarar göreceği biçiminde bir tedirginliğimde vardı. Çünkü, Türkiye böyle bir ülke, ne yazık ki! Zaten çok hassas bir dönemden geçiyorduk; açlık grevleri, cezaevleri gündemdeydi.

Bir de, Ahmet Kaya, burada sıradan bir Zincirlikuyu, Aşiyan mezarlığında olmamalı. Orada dünya muhaliflerinin bulunduğu bir yerde, sürgünde onların yanında, onların bulunduğu bir mezarlıkta bulunması bana çok daha anlamlı geldi. Bu konuda karar verirken şunu da düşündüm: Belki Türkiye bir kez daha bunu sorgular. Bu bir ayıpsa eğer, ki dünya çapında bir

ayıptır, Türkiye bu ayıbını bir kez daha sorgular. Bir tek Kürtçe şarkı söyleme isteği yüzünden, milyonlarca insana ulaşmış bir sanatçısını orada bırakmış oluyor; diğerleri gibi tıpkı. Tarih, bu anlamda, bir çentik atsın istedim. Ve insanlar da bunu biraz sorgulasın istedim.“

“Son olarak Ahmet Kaya için bunca şey söylendikten sonra, bugün bir değerlendirme yapmak isterseniz, neler söyleyebilirsiniz?”

“Ahmet Kaya'yı tanımlamak gerekirse eğer, ben O'na yakışan tanımın 'Türkiyeli Kürt Ahmet Kaya' olduğunu düşünüyorum. Ahmet Kaya ne son iki yılıyla değerlendirilmeli ne de son 16 yılıyla. Varolduğu günden bugüne, bir insanın hayatına nasıl bakılabiliyorsa öyle bakmak gerekiyor. Onu vareden koşullar, onu şekillendiren ve bugünlere taşıyan birikimler; bütün bunlara bakıldığı zaman Ahmet Kaya çok daha iyi anlaşılacaktır. Bana göre, O'nun gerçek demokrat kimliğini belirleyen şeylerin ipuçları çok gerilerde var. Ona bir parça Can Dündar'ın belgeselinde değinilmişti.

Ahmet kendisini şöyle ifade ediyordu: *‘Sanat bütün partilerin, güçlerin üzerinde kendi başına bir güçtür. Ben bunu böyle kavradığım için, hayatım boyunca hiçbir partiye, hiçbir örgüte üye olmadım, olmam da.’* Bu şimdiye kadar. ‘Ahmet Kaya şu taraftaydı, bu taraftaydı’ gibi yaklaşımlara da bir cevaptır. Son yıllarda altını en çok çizdiği şeylerden birisi şuydu:

‘Ben bütün demokrasi güçlerine ve örgütlerine eşit mesafede duruyorum ve kendi gücümü, sanattaki gücümü kullanmaya çalışıyorum. Örgütlü olmaya da son derece karşıyım, çünkü örgütlü sanat olmaz. Örgüt sanatı daraltır ve kendisi şekillendirir.’

Ahmet Kaya ile ilgili olarak son iki yıldır en çok gündeme gelen ‘bölücü’ ve ‘vatan haini’ tanımlamalarına da değinmek istiyorum: Ahmet Kaya yurtdışına gitmeden önce gerçekleştirdiği Türkiye çapındaki yaz turnesi konserlerinde istisnasız kullandığı ve benim artık ezberlediğim

sözler şunlardır:

‘Ben Edirne’den Ardahan’a kadar bu ülkenin bölünmez bütünlüğünü savunuyorum. Yüzlerce yıldır bir arada yaşayan halklar, daha yüzlerce yıl birarada yaşamak zorundadır. Ve bu hayat böyle devam etmek zorundadır. Ama Kürtler vardır, Kürtlerin varlığı kabul edilmelidir. Kürtler kendi kimlikleriyle bu topraklarda özgürce yaşayabilmelidir.’

Ahmet’in bu kadar yalın tariflerinin üzerinde oynadı medya. ‘Kürt’ kelimesi sihirli bir kelime zaten! Bu kelimeyi telaffuz ettiğiniz anda, siz ‘potansiyel bölücü’ ilan ediliyorsunuz. Ne yazık ki, bu ülkenin gerçeği bu. Bunun mutlak surette aşılması gerekir.

Gelecek günler O’nu belli bir yere oturtacaktır. Hiç ukalalık gibi görülmesin, bundan son derece eminim. Çünkü Ahmet’i bu noktaya taşıyan güç halktı. O’nunla ilgili yazıp çizenler ve konuşanlar değildi. Ahmet gücünü halktan aldı ve sırtını onlara dayadı. O güç yerli yerinde duruyor ve bundan sonra da onlar Ahmet’i omuzlayacaklar. Dolayısıyla Ahmet demokrasi tarihinde elbette ki yerini alacaktır. Buna çok inanıyorum. Medyanın, solun, sağın, bilmem kimin ne dediği ya da onların önde gelenlerinin ne dediği beni çok fazla etkilemiyor. Şimdiye kadar da etkilemedi zaten. Biz bildiğimiz yolu yürüdük, şimdiden sonra da aynı şey olacaktır:“

Avrupa ve Türkiye’de Yazın, Sayı 94, Şubat 2001